

ỨNG DỤNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC TÍCH CỰC TRONG GIẢNG DẠY THANH NHẠC CHO SINH VIÊN

Phạm Huy Anh
Khoa Nghệ thuật – Đại học Hạ Long

Tóm tắt: Bài báo nghiên cứu việc ứng dụng phương pháp dạy học tích cực trong giảng dạy thanh nhạc cho sinh viên nhằm nâng cao chất lượng đào tạo nghệ thuật trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học. Trên cơ sở lý luận về dạy học tích cực, bài viết phân tích một số hình thức ứng dụng tiêu biểu như dạy học theo nhóm và hợp tác, thực hành biểu diễn, phản hồi và tự đánh giá, dạy học khám phá tác phẩm và ứng dụng công nghệ trong học thanh nhạc. Kết quả cho thấy việc vận dụng các phương pháp này góp phần phát huy tính chủ động, sáng tạo, nâng cao kỹ năng biểu diễn, năng lực cảm thụ âm nhạc và khả năng tự học của sinh viên. Bên cạnh đó, bài viết cũng chỉ ra một số thuận lợi và khó khăn trong quá trình triển khai, từ đó nhấn mạnh sự cần thiết của việc tiếp tục đổi mới phương pháp giảng dạy nhằm đáp ứng yêu cầu đào tạo nghệ sĩ trong thời đại hiện nay.

Từ khóa: Phương pháp dạy học tích cực; thanh nhạc; sinh viên; giáo dục âm nhạc; năng lực biểu diễn; đổi mới phương pháp giảng dạy.

APPLICATION OF ACTIVE LEARNING METHODS IN TEACHING VOCAL MUSIC TO STUDENTS

Abstract: This paper studies the application of active learning methods in teaching vocal music to students to improve the quality of art education in the context of higher education reform. Based on the theory of active learning, the article analyzes some typical application forms such as group and cooperative learning, performance practice, feedback and self-assessment, discovery learning of musical works, and the application of technology in vocal music learning. The results show that the application of these methods contributes to promoting students' initiative, creativity, improving performance skills, musical appreciation abilities, and self-learning capacity. In addition, the article also points out some advantages and difficulties in the implementation process, thereby emphasizing the need for continued innovation in teaching methods to meet the requirements of training artists in the current era.

Keywords: Active teaching methods; vocal music; students; music education; performance ability; innovation in teaching methods.

Nhận bài: 23/04/2026

Phản biện: 25/05/2026

Duyệt đăng: 29/05/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục đại học hiện nay, việc chuyển đổi từ mô hình dạy học truyền thụ kiến thức một chiều sang mô hình dạy học phát triển năng lực người học đang trở thành xu thế tất yếu. Quan điểm “lấy người học làm trung tâm” không chỉ là định hướng mang tính lý luận mà đã và đang được hiện thực hóa trong thực tiễn đào tạo ở nhiều ngành học, đặc biệt là trong lĩnh vực nghệ thuật.

Đối với đào tạo thanh nhạc, yêu cầu đặt ra không chỉ dừng lại ở việc trang bị cho sinh viên hệ thống kiến thức về kỹ thuật thanh nhạc, mà quan trọng hơn là hình thành năng lực biểu diễn, khả năng cảm thụ âm nhạc, tư duy nghệ thuật độc lập và bản lĩnh sân khấu. Tuy nhiên, thực tế giảng dạy thanh nhạc tại một số cơ sở đào tạo hiện nay vẫn còn tồn tại những hạn chế nhất định như: phương pháp giảng dạy còn thiên về truyền đạt kỹ thuật, ít tạo cơ hội cho sinh viên trải nghiệm thực hành sáng tạo; mức độ tương tác trong lớp học chưa cao; sinh viên còn phụ thuộc nhiều vào hướng dẫn trực tiếp của giảng viên.

Trong khi đó, đặc thù của nghệ thuật thanh nhạc đòi hỏi người học phải thường xuyên luyện tập, trải nghiệm và tự điều chỉnh thông qua thực hành liên tục. Điều này cho thấy sự cần thiết phải đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tích cực, nhằm phát huy tối đa tính chủ động, sáng tạo và khả năng tự học của sinh viên.

Phương pháp dạy học tích cực với các đặc trưng như tăng cường hoạt động trải nghiệm, hợp tác, phản hồi hai chiều và ứng dụng công nghệ đã chứng minh được hiệu quả trong nhiều lĩnh vực giáo dục, trong đó có giáo dục âm nhạc. Việc vận dụng các phương pháp này trong giảng dạy thanh nhạc không chỉ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo mà còn giúp sinh viên hình thành năng lực nghề nghiệp toàn diện, đáp ứng yêu cầu của thực tiễn nghệ thuật hiện đại.

Xuất phát từ những lý do trên, bài viết tập trung nghiên cứu cơ sở lý luận và đề xuất một số hình thức ứng dụng phương pháp dạy học tích cực trong giảng dạy thanh nhạc cho sinh viên, đồng

thời phân tích hiệu quả và ý nghĩa thực tiễn của việc áp dụng các phương pháp này trong đào tạo nghệ thuật.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận về phương pháp dạy học tích cực trong thanh nhạc

Phương pháp dạy học tích cực được hiểu là hệ thống các phương pháp giáo dục nhằm phát huy tính chủ động, sáng tạo và tự học của người học, trong đó giảng viên đóng vai trò tổ chức, hướng dẫn và hỗ trợ quá trình học tập.

Trong giáo dục nghệ thuật, đặc biệt là thanh nhạc, phương pháp dạy học tích cực có ý nghĩa quan trọng bởi đặc thù của môn học không chỉ dừng lại ở việc truyền đạt kiến thức mà còn yêu cầu người học phải trải nghiệm, thực hành và thể hiện cảm xúc cá nhân.

Về bản chất, dạy học tích cực trong thanh nhạc dựa trên các nguyên tắc:

- Lấy người học làm trung tâm của quá trình dạy học
- Tăng cường hoạt động thực hành, trải nghiệm biểu diễn
- Khuyến khích tư duy sáng tạo và cá tính nghệ thuật
- Đánh giá quá trình thay vì chỉ đánh giá kết quả cuối cùng

Các nghiên cứu trong giáo dục âm nhạc hiện đại cho thấy việc áp dụng phương pháp tích cực giúp cải thiện đáng kể kỹ năng biểu diễn, khả năng cảm thụ âm nhạc và sự tự tin của sinh viên khi trình diễn trước công chúng.

2.2. Một số hình thức ứng dụng phương pháp dạy học tích cực trong giảng dạy thanh nhạc

2.2.1. Dạy học theo nhóm và hợp tác

Dạy học theo nhóm là một trong những hình thức quan trọng của phương pháp tích cực. Trong giảng dạy thanh nhạc, hoạt động nhóm có thể được tổ chức dưới nhiều hình thức như: luyện thanh theo nhóm, biểu diễn hợp xướng nhỏ, hoặc thảo luận về phong cách thể hiện tác phẩm.

Thông qua học tập hợp tác, sinh viên có cơ hội học hỏi lẫn nhau, phát hiện điểm mạnh và hạn chế của bản thân thông qua so sánh và phân hồi từ bạn học. Đồng thời, hoạt động nhóm còn giúp rèn luyện kỹ năng phối hợp, khả năng lắng nghe và điều chỉnh giọng hát trong tổng thể âm thanh chung.

Giảng viên đóng vai trò thiết kế nhiệm vụ học tập, phân nhóm hợp lý và định hướng quá trình làm việc, thay vì trực tiếp truyền đạt toàn bộ nội dung.

2.2.2. Dạy học qua thực hành biểu diễn

Thực hành biểu diễn là cốt lõi của đào tạo thanh nhạc. Trong phương pháp dạy học tích cực, biểu diễn không chỉ là kết quả cuối cùng mà còn là một quá trình học tập. Sinh viên được thường xuyên tham gia các buổi biểu diễn nhỏ trong lớp, biểu diễn trước nhóm bạn hoặc trong các buổi workshop. Điều này giúp người học rèn luyện khả năng kiểm soát tâm lý sân khấu, xử lý tình huống khi biểu diễn và nâng cao sự tự tin.

Giảng viên cần tạo môi trường biểu diễn an toàn, khuyến khích thử nghiệm phong cách thể hiện khác nhau, từ đó giúp sinh viên phát triển cá tính nghệ thuật riêng.

2.2.3. Phương pháp phản hồi và tự đánh giá

Phản hồi (feedback) và tự đánh giá là yếu tố quan trọng trong dạy học tích cực. Trong giảng dạy thanh nhạc, phản hồi không chỉ đến từ giảng viên mà còn từ bạn học và chính bản thân sinh viên.

Sau mỗi phần trình bày, sinh viên được khuyến khích tự nhận xét về hơi thở, kỹ thuật phát âm, độ chính xác cao độ và cảm xúc thể hiện. Đồng thời, giảng viên đưa ra nhận xét mang tính xây dựng, tập trung vào tiến bộ thay vì chỉ ra lỗi sai. Việc tự đánh giá giúp sinh viên hình thành năng lực tự điều chỉnh, từ đó nâng cao hiệu quả luyện tập cá nhân ngoài giờ học.

2.2.4. Ứng dụng công nghệ trong học thanh nhạc

Công nghệ hiện đại đóng vai trò ngày càng quan trọng trong đào tạo âm nhạc. Các phần mềm thu âm, phân tích giọng hát, nền tảng học trực tuyến và ứng dụng chỉnh sửa âm thanh giúp sinh viên có thêm công cụ hỗ trợ học tập hiệu quả.

Sinh viên có thể tự ghi âm phần trình bày của mình để phân tích lỗi kỹ thuật, so sánh với bản chuẩn hoặc cải thiện dần theo từng giai đoạn. Ngoài ra, việc sử dụng video bài giảng, nền tảng học trực tuyến còn giúp mở rộng không gian học tập vượt ra ngoài lớp học truyền thống. Giảng viên có thể giao nhiệm vụ học tập qua nền tảng số, giúp sinh viên chủ động hơn trong việc tiếp cận tri thức.

2.2.5. Dạy học khám phá tác phẩm

Dạy học khám phá tác phẩm là phương pháp giúp sinh viên chủ động tìm hiểu và phân tích tác phẩm thanh nhạc trước khi thể hiện.

Sinh viên được yêu cầu nghiên cứu về bối cảnh sáng tác, nội dung ca từ, phong cách âm nhạc và đặc điểm kỹ thuật của tác phẩm. Trên cơ sở đó, người học tự xây dựng cách thể hiện phù hợp với cảm nhận cá nhân.

Phương pháp này giúp phát triển tư duy âm nhạc sâu sắc, tránh tình trạng học thuộc máy móc và rập khuôn. Đồng thời, nó góp phần hình thành năng lực phân tích và diễn giải tác phẩm nghệ thuật.

2.3. Hiệu quả của việc áp dụng phương pháp dạy học tích cực

Việc áp dụng phương pháp dạy học tích cực trong giảng dạy thanh nhạc cho sinh viên không chỉ mang lại sự thay đổi về phương pháp tổ chức dạy học mà còn tạo ra những chuyên biến sâu sắc trong nhận thức, kỹ năng và thái độ học tập của người học. Trên cơ sở thực tiễn giảng dạy và các nghiên cứu trong lĩnh vực giáo dục âm nhạc, có thể khái quát một số hiệu quả nổi bật như sau:

Trước hết, phương pháp dạy học tích cực góp phần nâng cao rõ rệt tính chủ động, tự giác và khả năng tự học của sinh viên. Nếu như trong mô hình dạy học truyền thống, sinh viên chủ yếu tiếp nhận kiến thức một cách thụ động từ giảng viên, thì trong môi trường học tập tích cực, người học được đặt vào vị trí trung tâm của quá trình đào tạo. Sinh viên không chỉ thực hành các bài tập thanh nhạc theo yêu cầu mà còn phải tự tìm hiểu tác phẩm, tự phân tích kỹ thuật, tự ghi âm và đánh giá quá trình luyện tập của bản thân. Điều này hình thành thói quen tự học, tự rèn luyện – một yếu tố đặc biệt quan trọng đối với nghệ sĩ biểu diễn, bởi quá trình hoàn thiện giọng hát không thể chỉ diễn ra trong khuôn khổ giờ học trên lớp.

Thứ hai, phương pháp dạy học tích cực tạo ra sự cải thiện đáng kể về kỹ năng biểu diễn thanh nhạc. Thông qua các hoạt động như biểu diễn nhóm, trình diễn trước lớp, luyện tập theo dự án hoặc thực hành sân khấu giả định, sinh viên được tiếp xúc thường xuyên với môi trường biểu diễn thực tế. Việc này giúp người học từng bước hình thành bản lĩnh sân khấu, khả năng kiểm soát tâm lý khi biểu diễn, đồng thời cải thiện kỹ năng xử lý tình huống khi gặp lỗi kỹ thuật hoặc sự cố trong quá trình trình diễn. Bên cạnh đó, việc được nghe phản hồi từ giảng viên và bạn học sau mỗi lần biểu diễn giúp sinh viên điều chỉnh nhanh chóng các lỗi về hơi thở, phát âm, cao độ và sắc thái biểu cảm, từ đó nâng cao chất lượng biểu diễn một cách bền vững.

Thứ ba, phương pháp này góp phần phát triển năng lực cảm thụ âm nhạc và tư duy nghệ thuật độc lập. Thay vì chỉ học thuộc và tái hiện tác phẩm một cách máy móc, sinh viên được khuyến khích khám phá chiều sâu nội dung, phong cách

và tinh thần của tác phẩm. Quá trình phân tích tác phẩm, tìm hiểu bối cảnh sáng tác và tự đề xuất cách thể hiện giúp người học hình thành khả năng tư duy âm nhạc mang tính cá nhân hóa. Đây là yếu tố quan trọng để tạo nên bản sắc nghệ thuật riêng, tránh sự rập khuôn trong biểu diễn thanh nhạc – một hạn chế thường gặp trong đào tạo truyền thống.

Thứ tư, việc áp dụng phương pháp dạy học tích cực làm tăng mức độ tương tác trong lớp học và cải thiện mối quan hệ sư phạm giữa giảng viên và sinh viên. Trong môi trường học tập tích cực, giảng viên không còn giữ vai trò là người truyền thụ kiến thức một chiều mà trở thành người tổ chức, hướng dẫn và đồng hành cùng sinh viên. Sự tương tác hai chiều này giúp không khí lớp học trở nên cởi mở, thân thiện và mang tính trao đổi học thuật cao hơn. Sinh viên mạnh dạn hơn trong việc đặt câu hỏi, chia sẻ khó khăn trong quá trình luyện tập và tiếp nhận phản hồi mang tính xây dựng từ giảng viên cũng như từ bạn học.

Thứ năm, phương pháp này thúc đẩy sự phát triển của năng lực hợp tác và làm việc nhóm trong môi trường nghệ thuật. Trong các hoạt động như hát nhóm, hòa giọng, biểu diễn hợp xướng nhỏ hoặc thực hiện dự án âm nhạc, sinh viên buộc phải phối hợp nhịp nhàng với nhau về cao độ, nhịp điệu, sắc thái và phong cách thể hiện. Qua đó, người học không chỉ rèn luyện kỹ năng chuyên môn mà còn phát triển các kỹ năng mềm quan trọng như giao tiếp, lắng nghe, chia sẻ và điều chỉnh cá nhân vì mục tiêu chung của tập thể. Đây là những năng lực cần thiết đối với nghệ sĩ biểu diễn trong môi trường chuyên nghiệp.

Thứ sáu, việc ứng dụng phương pháp dạy học tích cực tạo điều kiện thuận lợi cho việc ứng dụng công nghệ trong giảng dạy thanh nhạc, từ đó nâng cao hiệu quả học tập. Sinh viên có thể sử dụng các thiết bị ghi âm, phần mềm phân tích giọng hát hoặc nền tảng học tập trực tuyến để theo dõi tiến bộ của bản thân. Việc lưu trữ và so sánh các bản thu âm theo thời gian giúp người học nhận diện rõ sự tiến bộ hoặc những hạn chế còn tồn tại. Đồng thời, giảng viên cũng có thể dễ dàng theo dõi quá trình luyện tập của sinh viên ngoài giờ học, từ đó đưa ra những định hướng điều chỉnh kịp thời và phù hợp.

Tuy nhiên, bên cạnh những hiệu quả tích cực, việc triển khai phương pháp dạy học tích cực trong giảng dạy thanh nhạc cũng đặt ra một số yêu cầu và thách thức nhất định. Cụ thể, giảng viên cần có

năng lực sư phạm linh hoạt, khả năng thiết kế hoạt động học tập đa dạng và phù hợp với trình độ của sinh viên. Bên cạnh đó, điều kiện cơ sở vật chất như phòng học chuyên dụng, thiết bị âm thanh, không gian biểu diễn cũng ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả triển khai. Ngoài ra, sự khác biệt về trình độ đầu vào của sinh viên cũng đòi hỏi giảng viên phải có phương pháp cá thể hóa trong giảng dạy để đảm bảo mọi đối tượng người học đều có thể phát triển tối đa năng lực của mình.

III. KẾT LUẬN

Phương pháp dạy học tích cực trong giảng dạy thanh nhạc cho sinh viên là hướng tiếp cận phù

hợp với yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay. Việc vận dụng các hình thức như học tập hợp tác, thực hành biểu diễn, phản hồi – tự đánh giá và ứng dụng công nghệ đã góp phần nâng cao tính chủ động, khả năng tự học và năng lực biểu diễn của sinh viên.

Tuy còn một số hạn chế về điều kiện tổ chức và năng lực triển khai, nhưng nhìn chung phương pháp này mang lại hiệu quả rõ rệt trong việc nâng cao chất lượng đào tạo thanh nhạc. Do đó, cần tiếp tục nghiên cứu và hoàn thiện để áp dụng hiệu quả hơn trong thực tiễn giảng dạy.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Đổi mới phương pháp dạy học trong giáo dục đại học*, Hà Nội.
Nguyễn Cảnh Toàn (2018), *Lý luận dạy học hiện đại*, NXB Giáo dục Việt Nam.
Swanwick, K. (1999), *Teaching Music Musically*, Routledge.
Elliott, D. (1995), *Music Matters: A New Philosophy of Music Education*, Oxford University Press.
Một số tài liệu nghiên cứu về phương pháp dạy học tích cực trong giáo dục âm nhạc trong và ngoài nước.